

Jovana Davidović (Sagard)

Motiv svetlosti u Andrićevim poetskim zapisima (EX PONTO i NEMIRI) i pripovetkama (U ĆELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ĆELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA)

Rad će ponuditi analitičko-interpretativnu i metodičku obradu teme „Motiv svetlosti u Andrićevim poetskim zapisima (EX PONTO i NEMIRI) i pripovetkama (U ĆELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ĆELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA)“. Analiza će biti u znaku komparativne književne metode i problemsko-stvaralačke nastave. Cilj rada jeste osavremenjavanje nastave književnosti i sagledavanje Andrićevog dela u svetlu novih naučnih proučavanja.

1. Analitičko-interpretativni deo

1.1. Uvod

Motiv svetlosti uočava se u svim razvojnim fazama Andrićevog stvaralaštva. Polivalentnost značenja ovog motiva svrstava ga u grupu dominantnih poetičkih znakova našeg nobelovca. Još od svojih prvih knjiga, poetskih zapisa EX PONTO i NEMIRI, on je zaokupljen fenomenom svetlosti. Kako je to ujedno i „najopštiji arhetip Svetog pisma“ (Radulović 2013: 113), moguće ga je posmatrati u biblijskom ključu, pre svega „u praslici borbe svetlosti i tame“ (Radulović 2013: 113).

Opsesija svetlošću rođena je još u mariborskoj tamnici. Baš kao i EX PONTO i NEMIRI. Tu se rodila i Jelena. Ona se zajedno sa svetlošću preselila u docnija Andrićeva dela.

EX PONTO i NEMIRI predstavljaju neposrednu transformaciju i naknadnu estetizaciju piščevog ličnog iskustva, te se u njima gotovo i ne uočava razlika između autora i lirskog subjekta. Tomo Galus, koga srećemo NA SUNČANOJ STRANI, duhovni je dvojnik Andrića: „Nema nikakve sumnje da je to lik koji treba da reprezentuje pisca samog i izražava njegova osećanja koja su ga opsedala dok je boravio u tamnici“ (Vučković 2014: 183). Osim tamničkog iskustva, Andrića, lirskog subjekta poetskih zapisa i Galusa povezuje i svetlost. Jednako su se radovali suncu, proleću, jutru i Jeleni.

Andrić se u početku „odriče svoje rane lirike“ (Đorđić 2006: 59), ali je kasnije prihvata, ističući da su ova dela značajna kao „priprema za pisanje pripovedaka i romana“ (Đorđić 2006: 59). Iako se:

menja Andrićeva umetnička vokacija, pa umesto lirike, nekad njegovog velikog, ali u međuvremenu potopljenog polja subjektivnosti i osećajnosti, Andrić pronalazi drugo polje umetničkog oblikovanja [...] Pesnik neodoljive melanholične osećajnosti prometnuo se u barda epskog pripovedanja o dalekoj prošlosti i filozofskog razmišljanja nad istorijom (Đorđić 2006: 64),

njegov lirski iskaz ipak i dalje živi: „Naglašeni lirski senzibilitet EX PONTA prožima celokupno Andrićevo delo“ (Milatović 1996: 5). Vremenom je istina „dobijao drugačiji ton u odnosu na stvaralački početak – postajao je mirniji, stalozemni, ali zato misaono dublji, obogaćen mudrošću i piščevim životnim iskustvom“ (Milatović 1996: 5).

1.2. Rađanje, sunce, smrt, večnost

Prema BIBLIJI svetlost prethodi stvaranju sveta, a u KNJIZI POSTANJA vezuje se za stvaralačku energiju. U EX PONTU svetlost predstavlja rađanje inspiracije, ideju, misao: *što svijetli u mraku kao mali, mali oganj koji se nikad ne gasi* (EX PONTO, 12).

Olivera Radulović vezu rađanja i svetlosti ilustruje primerom da „je često umesto glagola *roditi se* korištena narodna, metaforična izreka *ugledati svetlost dana*“ (Radulović 2013: 117). Na stranicama EX PONTA prvi put srećemo Jelenu. *Gde ćeš, Jelena?* (EX PONTO, 13) – pita se lirski subjekt jednog zimskog sutona. Nešto kasnije želeo bi da sazna i koga ljubi: *Koga ljubi sada ona mlada žena?* (EX PONTO, 15). Međutim, svetlo dana ugledaće ona tek u prvom delu triptiha JELENA, ŽENA KOJE NEMA pod nazivom OD SAMOG POČETKA. Vučković smatra da se u ritmici i retorici tog prvog fragmenta prepoznaje da je pisan u vreme blisko vremenu nastanka poetskih zapisa, ali i fragmenata posthumno objavljenog romana NA SUNČANOJ STRANI (Vučković 2014: 190).

Rađanje Jelene uvek je *u vezi sa suncem i svetlošću* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 564). Pištalo je naziva „kraljicom svetlosti“ (Pištalo 2017: 156), „intuitivnom, personalnom boginjom sunca“ (Pištalo 2017: 157).

Rađanje sunca predstavlja početak dana. Rađanje je i početak života, početak svega. Stoga ne čudi činjenica da je rađanje Jelena obeležilo dva početka: početak Andrićevog stvaralaštva i početak pomenutog triptiha.

Galus je tražio da ga iz 38-ice na sunčanu stranu premeste:

– *Šta želite?*

– *Da me na sunčanu stranu premestite* (ISKUŠENJE U ČELIJI BROJ 38, 56).

Od Postružnika sa kojim je delio pomenutu ćeliju branio se *slabim odbleskom nevidljivog sunca koje je posle podne padalo u ćeliju* (U ĆELIJI BROJ 115, 556) koje je kasnije oživljavao pesmom i pokretom ruku i tako stvarao *zlatan, neprelazan zid* (U ĆELIJI BROJ 115, 556) između svog i njegovog sveta. U 115-i bilo je *u izobilju sunca i sjaja, prava orgija svetlosti* (U ĆELIJI BROJ 115, 556).

Sunce, njegovu moć i svemoć, slavio je i lirski Andrić. Od njega se *oblaci ozare i osmehnu kuće* (SUNCE OVOG DANA, 208). Njega je tražio: *Gdje je to sunce od nekoć* (NEMIRI, 105), jer s njim uvek pobeđuje duša: *Dok sunce vlada [...] duša je uvijek pobjednica* (EX PONTO, 12). Po suncu slao je i pozdrav majci: *A ja te pozdravljam [...] jutrom po suncu što zlati moje teške rešetke i u isti čas sja tebi na bijeloj kaldrmi naše avlije* (EX PONTO, 12).

Sunce, veza zatočenika i sveta, koga on može da vidi samo kroz prozor:

Ali tu za mojim vjedama – sklopim li samo oči – živi sva veličina i sva ljepota svijeta [...] Raskoš i lepota života žive neuništivo u meni (EX PONTO, 11).

Slično tome ispod Jeleninih kapaka: *živeli su i sopstvenim plamenom sijali svetovi od kojih su trepavke, ne uspevajući da zadrže sav sjaj, bleštale u tankim odsevima žeženog, zagasitog zlata u čudesnim prelivima* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 567).

Sunce baš kao i proleće *svemoćno* (EX PONTO, 61) davalo je svemu smisao: *Ništa živ čovek ne može izgubiti što mu jedno proljeće ne bi moglo povratiti* (EX PONTO, 61). Proleće donosi *sto i osamdeset sunčanih dana* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 572) i sa njima ako ne Jelenu, onda bar slutnju hiljade drugih *nepoznatih mogućnosti i prilika* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 572), jer se svuda i svagda može javiti Jelena: *Samo da ne prestanem da je iščekujem* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 572).

Igra sunčeve svetlosti na starinskom i napuštenom zvonu oživljava U ĆELIJI 115 Galusovo sećanje na Alisu iz Firence. Slika u kojoj Alisa korača prema njemu, ali nikako ne može da mu se približi zauzima posebno mesto u ovoj pripoveci. Ona korača, ali u jednom mestu, *avetinjskim hodom. Idu, idu, ali ne mogu se dozvati ni sporazumeti i neće se nikad sastati, jer je ona na nekoj svetloj, a on na tamnoj strani života* (U ĆELIJI BROJ 115, 560). Alisa živi na svetloj strani života. Ona je svetlost, a svetlost je u ovoj pripoveci povezana sa estetskim doživljajem žene. Svetla strana života je strana sreće i strana dobra. Žena je na toj strani. Jasno, Andrić je ovde provukao i simboličko i etičko značenje svetlosti. Mladić je na tamnoj strani. Jedino svetlo je Alisa, koja se romantičarski javlja u njegovom sećanju, idealizovana i apsolutizovana. Međutim, ta svetlost nije sasvim njegova. Ona samo zatreperi sećanjem na nju. Ta svetlost je svetlost na odstojanju, samo *zamara i muči čoveka kao lud i lažljiv san* (U ĆELIJI BROJ 115, 560).

Triptih o Jeleni, svojim podnaslovima simboliše putovanje od početka do kraja života, baš kao i sunce od izlaska do zalaska. Sunce će već sledećeg jutra

započeti novi dan i tako svakog dana, zauvek i večno, baš kao i potraga i putovanje za Jelenom, jer je ono samo po sebi potreba i suština.

U Galusovom poslednjem sećanju na Jelenu njeno telo gubilo je svoj oblik i stapalo se sa dnevnom svetlošću, koja je ispunjavala sobu. To stapanje sa svetlošću Šutić vidi „kao negaciju njenog tela“ (Šutić 2008: 137). Andrićev junak to potvrđuje rečima: *Da li nam se pred kraj brišu ovako granice u vidljivom prostoru* (ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38, 56). Gubljenje u svetlosti uvod je u smrt, *predznak i nerazumljivo čudo* (ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38, 56). Sličnu svetlost ugledao je i Galus na svom poslednjem putovanju: *S dvorišta se beše javilo malo neke neverovatne svetlosti, koja kao da iz dna ćelije sviće* (ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38, 56). S tom svetlošću prešao je iz materijalne u duhovnu sferu i kao i svaki pravednik ugledao svetlost sa neba.

Čuvena Jelena, koja je nestala u svetlosti, postaje Jelena, žena koje nema. Ona je priviđenje, ali i najveća stvarnost. Nestala je u svetlosti i sa svetlošću se javlja. Šutić to povezuje sa elementima solarne mitologije. Jelena je za njega kći sunca iz solarne mitologije nekih azijskih naroda koja ubrzo prerasta u širu panteističku, kosmičku viziju. Javlja se sa vetrom; javlja se na putovanjima. Njenu pojavu prati sreća, koja takođe dostiže panteističke razmere, postaje poplava sreće. Takva sreća prerasta u „upečatljive slike, simbole i metafore“ (Šutić 2008: 140), u večnost.

Što se tiče Andrićeve veze sa Biblijom, ona je nesumnjiva, ali se istina menja kroz faze njegovog stvaralaštva: „U prvoj fazi, u lirskoj-meditativnoj prozi on čina Bibliju kao Svetu knjigu, dok u proznom stvaralaštvu koristi biblijske potencijale kao tekstualnu podlogu“ (Radulović 2013: 113). Po klasifikaciji odnosa pisaca prema arhetipovima, njegova prva faza je realizacija, dok u drugoj prepoznajemo transformaciju i preovladavanje. Borba svetla i tame jedan je od biblijskih arhetipa koja povezuje poetske zapise i pripovetke obuhvaćene ovim radom. Prema biblijskom podtekstu svetlost je lepa i dobra, istina i večnost i već na samom početku Bog ju je rastavio od tame, koja postaje sve suprotno i u kojoj se otkriva sve što zla volja skriva. Noću nema Jelene: *Mrak [...] To nije njen element* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 568), ima *nesanica* (JELENA, ŽENA KOJE NEMA, 566), a *i događaji dobijaju strahovito lice u snovima* (EX PONTO, 13). Noću nema ni Boga: *Zašlo je sunce i misô o Bogu* (NEMIRI, 80).

Tamničko iskustvo povezalo je u poetskim zapisima, i ćelijama 38 i 115 nepravednim stradanjem i suđenjem nedužnom Andrića i Galusa. Iz tog osećanja usamljenosti rođena je i Jelena: „Jelena je bila od žudnje [...] Napravljena od ogromne žeđi [...] Od svetla [...] Od sunca“ (Pištalo 2017: 158). Sa Jelenom je ljubav prema svetlosti konačno krunisana. Ona je u sebi sabrala sve one svetlosti koje su Andriću, kao piscu i čoveku, spasile život. Najpre to je ona sunčeva svetlost koja mu je hranila telo i dušu u dugim tamničkim danima. Osim te svetlosti, tu je i božja, svetla iskra: *Bog izbija kao svetlo iz svake stvari stvorene i svakog života koji se miče* (NEMIRI, 77). Sa Jelenom, svetlost je pobedila tamu,

dobro je pobedilo zlo, život smrt, večnost kraj. Iako ponekad nije lako pronaći svetlost i njome pobjedu zadobiti, niko ne odustaje, ni lirski Andrić, ni Tomo Galus. Na kraju EX PONTA bira se život: *Idem da živim* (EX PONTO, 68), a *iza svih gorkih reči* u NEMIRIMA *krije se ipak uvijek ljudsko lice sa svojom željom za srećom* (NEMIRI, 122). Za tren nestali mladić iz 115-ice i usnuli iz 38-ice kasnije će živeti večno sa Jelenom kao senkom.

2. Metodički deo

2.1. Uvod

Nastavna obrada ove teme biće u znaku problemsko-stvaralačkog metodičkog sistema, istraživačke nastavne metode i grupnog rada. Učenici će u okviru grupa tragati za rešenjima istraživačkih zadataka. Cilj ovakve obrade jeste promovisanje intelektualnog i kreativnog stvaralaštva učenika: „Sa psihološkog stanovišta, učenje je akt otkrića i učenik treba da učestvuje u stvaranju znanja, a ne da bude mala živa enciklopedija“ (Petrovački/Štasni 2010: 165). Metodički deo rada uključuje i upotrebu multimedijalnih sredstava, koja nesumnjivo predstavljaju važan činilac uspešne nastave u savremenom obrazovanju. Time se niveliše, kako objašnjava Sučević, raskorak između onoga što škola nudi i očekivanja mladih ljudi (Sučević 2010: 123).

Prema rečima metodičara Pavla Ilića, Andrić je jedan od najzastupljenijih pisaca u školskim programima, te se njime kao školskim piscem i njegovim delom valja zasebno baviti (Ilić 1999: 8). Kada su u pitanju nastavni programi, rasprave se najčešće najčešće tiču pitanja koji savremeni pisac treba da uđe u njih, a pri tom se zanemaruje činjenica da bi trebalo da se „izgradi i oblikuje stav učenika prema književnoj klasici, nacionalnoj i svetskoj“ (Žutić 2010: 304). Iako postoji bogata metodička literatura posvećena delu Ive Andrića, rad će ponuditi nove mogućnosti nastavne obrade osvetljavajući: komparativne i intertekstualne međusobne veze između pojedinačnih dela ovog pisca. Rad će, objedinjujući dosadašnje pristupe, ponuditi nove metodičke modele rada. U današnjoj metodičkoj praksi neophodni su novi metodički principi koji će uvažiti specifičnost modernog vremena i potreba učenika.

Priča treba *da pomogne čoveku da se nađe i snađe* (Andrić 1976: 337) u životu, dok je „nastavnikov zadatak da učeniku, na početku životnog puta, uz pomoć Andrićeve beskrajne priče, u tome pomogne“ (Petrovački 2008: 256). Ovaj rad predstavlja nastojanje da se nastavnici „ohrabre i podstaknu na originalne postupke i tumačenja“ (Bajić 1998: 9), kako bi se „nastavna praksa budući da je dugo болоvala i još nije ozdravila, od konvencionalnih pristupa“ (Radulović 2013: 93) konačno oporavila.

Andrićevo delo može se okarakterisati kao jedinstven estetski i kulturni fenomen, „sinteza modernog duha i tradicije“, koji u sebi sadrži „univerzalne i složene umetničke istine“ i ima „jedinstvene jezičko-stilske odlike“. Iz navedenih razloga njegovo književno stvaralaštvo trebalo bi da bude „ugaoni kamen nastave književnosti“ (Mašanović 2001: 211), jer je nezamenljivo i neuporedivo.

2.2. Metodičko obrazloženje

Materijal za čitanje i istraživački zadaci bili bi podeljeni dve nedelje pre obrade. Grupni rad je planiran u Gugl otvorenom dokumentu, kako bi se učenici upoznali sa mogućnostima multimedije kada je u pitanju timski rad. Pored istraživačkih zadataka za svaku grupu zadatak za sve bio bi da citate o svetlosti snime u vidu audio-zapisa.

Rezultati istraživanja biće predstavljeni najpre na časovima Srpskog jezika i književnosti, a zatim i na multimedijalnoj izložbi. Scenografija bi bila tamnička ćelija. U pozadini bi se čuli audio-zapisi iz Andrićevih tekstova. Tom prilikom bi bila predstavljena i izložba likovnih radova na temu „Jelena, žena koje ima“. Literarni i likovni radovi učenika bili bi dostupni u vidu prezentacije na zidu tamnice. Tako bi svetlost projektora predstavljala snopove sunčeve svetlosti koja je šarala Andrićevu i Galusovu tamničku ćeliju. To bi ujedno bila i jedina svetlost u ćeliji. Poseta tamničkoj sobi bila bi individualna, sa ograničenim vremenom boravka. Na kraju, posetioci bi proveli nekoliko minuta u sobi bez zvuka i svetla. Potrebno je da ona bude dobro zvučno i svetlosno izolovana, kako bi se atmosfera tamnice realnije prikazala, ali i doživela.

Nakon toga, posetioci mogu da ostave utiske u pisanoj ili audio formi. Na raspolaganju im je i pomoć školskog pedagoga ili psihologa. Od njih bi se tražilo da opišu razliku između osvetljene i ozvučene sobe i sobe bez svetlosti i zvuka. Time bi sami dali svoju definiciju i značenje motiva svetlosti. Pored toga, bila bi ponuđena opcija i video izjave za školsku novinarsku sekciju, podržanu od strane lokalne televizije.

U pripremi multimedijalne izložbe učenicima bi pored nastavnika Srpskoj jezika, pomogao i nastavnik Likovne kulture i Informatike čime bi se uz problemsko-stvaralački promovisao i integracijsko-koleracijski metodički sistem. Tako se, osim na timski rad učenika, akcenat stavlja i na međusobnu saradnju nastavnika, bez koje je edukacija gotovo nezamisliva, a koju najčešće vannastavni razlozi narušavaju.

Ovakva nastavna obrada je dvostruko ohrabrenje i podsticaj – nastavnicima u osmišljavanju i realizaciji kreativne nastave i poruka učenicima da su važna karika u modernom obrazovanju. Tako se učenici i nastavnici aktivno uključuju u borbu protiv sveprisutne krize čitanja. Baš kao što je to činio, još čini i činiće večno Ivo Andrić.

2.3. Istraživački zadaci

Prva grupa

Sunce u Andrićevim poetskim zapisima (EX PONTO i NEMIRI) i pripovetkama (U ČELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA)

Druga grupa

Jelena i žena u Andrićevim poetskim zapisima (EX PONTO i NEMIRI) i pripovetkama (U ČELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA)

Treća grupa

Svetlo i tama u Andrićevim poetskim zapisima (EX PONTO i NEMIRI) i pripovetkama (U ČELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA)

Zadaci za sve grupe

1. Snimiti audio-zapise svih citata iz Andrićevih poetskih zapisa (EX PONTO i NEMIRI) i pripovedaka (U ČELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA) koji ilustruju motiv svetlosti

2. Organizacija likovnog konkursa „Jelena, žena koje ima“ i multimedijalne izložbe „Andrić i svetlost“

Zaključak

Cilja rada bio je da se dvostruko osvetli tema „Motiv svetlosti u Andrićevim poetskim zapisima EX PONTO i NEMIRI i pripovetkama U ČELJI BROJ 115, ISKUŠENJE U ČELJI BROJ 38 i JELENA, ŽENA KOJE NEMA“.

U analitičko-metodičkom delu upoređena su već pomenuta Andrićeva dela. Metodom intertekstualnosti ona su povezana sa Biblijom, uključivši se tako u otkrivanje biblijskog podteksta u stvaralaštvu ovog pisca.

U metodičkom delu predstavljena je nastavna obrada u duhu problemsko-stvaralačkog i korelacijsko-integracijskog metodičkog sistema, istraživačke nastave i grupnog rada. Iskorišten je i potencijal multimedije.

Tako se nastava književnosti višestruko inovira. U nju se uvode savremene metode nauke o književnosti (komparativna metoda i metoda intertekstualnosti), a obrada na času odvija se u skladu sa modernim metodičkim postupcima.

Organizacija multimedijalne izložbe promovisala bi učeničko istraživanje, ali i nastavnu obradu kao primer dobre prakse, primenljiv i na druga književna dela, ali i nastavne jedinice ostalih predmeta.

Najvažnije od svega jeste aktivno učešće u borbi protiv krize čitanja i stvaranje čitalaca koji će biti spremni da odgovore na složene zahteve književnosti i umetnosti, ali i na još složenije zahteve života:

Jasno je da nastava književnosti ne može od svih učenika da stvori čitaoce kao što su bili Tesla ili Andrić, ali mora nastojati da ih stvara. Od mnogih će i stvoriti (Ilić 2007: 94).

Izvori

Andrić 2005: Andrić, Ivo. *Ex Ponto, Nemiri, lirika*. Beograd.

Andrić 2008: Andrić, Ivo. *Sabrane pripovetke*. Beograd.

Andrić (1976). Andrić, Ivo. *Eseji i kritike*. Sarajevo.

Literatura

Bajić 1998: Bajić, Ljiljana. *Odabrane nastavne interpretacije*. Beograd.

Đorđić 2006: Đorđić, Stojan. Hronika Andrićevih romana. In: Vučetić, Jasmina (ur.). *Djelo Iva Andrića u novom milenijumu: zbornik radova*. Novi Sad – Herceg Novi. S. 57–67.

Ilić 1999: Ilić, Pavle. *U svetu Andrićeve umetnosti*. Novi Sad.

Ilić 2007: Ilić, Pavle. *Kriza čitanja: kompleksan pedagoški, kulturološki i opštedruštveni problem*. Novi Sad.

Mašanović 2001: Mašanović, Dimitrije. Tumačenje vizije: mogućnosti ključnih sinteza i transfera u nastavi kao pristup Andrićevom delu. In: Bubanja, Vojislav (ur.). *Odgonetanje tajne stvaranja: studije i ogledi*. Novi Sad. S. 211–218.

Milatović 1996: Milatović, Vuk. *Književno delo Ive Andrića u nastavi*. Beograd.

Petrovački 2008: Petrovački, Ljiljana. *Metodika istraživanja u nastavi srpskog jezika i književnosti*. Novi Sad.

Petrovački/Štasni 2010: Petrovački, Ljiljana; Štasni, Gordana. *Metodički sistemi u nastavi srpskog jezika i književnosti*. Novi Sad.

Pištalo 2017: Pištalo, Vladimir. *Sunce ovog dana. Pismo Andriću*. Novi Sad.

Radulović 2013: Radulović, Olivera. *Nova čitanja Andrićevog dela*. Petrovaradin.

- Sučević 2010: Sučević, Vlasta. Obrada nastavnih sadržaja primenom modela multimedijalnih prezentacija. In: *Reči*, Beograd. Br.3. S. 117–128.
- Šutić 2008: Šutić, Miloslav. *Zlatno jagnje – u vidokrugu Andrićeve estetike*. Beograd.
- Vučković 2014: Vučković, Radovan. *Likovi žena u Andrićevom delu*. Beograd.
- Žutić 2010: Žutić, Dragoslava. *Metodički pristup noveli u nastavnim programima za osnovnu školu: doktorska disertacija*. Novi Sad.

Jovana Davidović (Sagard)

The motif of brightness in Andric's poetic texts (EX PONTO and UNRUHEN) and narratives (IN THE CELL NO 115, HEALING THE CELL NO 38, JELENA, THE WOMAN OF MY DREAM)

The main subject of the research is the analytical and methodical approach to Ivo Andric's literary work with the aim of innovation the teaching of literature classes. Although there is a rich methodical literature dedicated to Ivo Andric's literary work, this work will offer new possibilities of clear processing by mutual link between some literary works of this writer (poetic notes with novels).

The interpretation of topic is given, also their methodical summary which is in the form that is focused on problematical and creational methodical system, research teaching method and also group work. The student and literary work are put in the middle of teaching process by this.

By integrating previous approaches, new methodical models of work will be offered by recognizing specificity of modern time and students' needs. Furthermore, the work presents one of the efforts to create readers who will be ready to give an answer on complex requirements of literature and art and even more complicated life requirement.

Jovana Davidović
Filozofski fakultet
Metodika nastave (Doktorske studije)
Zorana Đinđića 2
21 000 Novi Sad
jovana.davidovic@yahoo.com

